جمعه — ١٥ تموز ١٩٢٧

جلد : ٨

دردنجى سنه — نومرو ٩٠

ملّى مجموعه

اداره‌خانه :
باب عالى جاده‌سنده اقدام
يوردى يانندەكى بناده
خصوصى دائره

صاحب و مديرى
محمد مسيح

آبونه شرائطى : سنه‌لكى ٢٥٠
آلتى آيلغى ١٢٥ ، فوق العاده
نسخه‌لر ايچون ٥٠٠ و ٣٠٠
غروشدر .

مجموعه‌مز هيئتنجه طبعى تنسيب
ايدلمه‌ين اثرلر اعاده ايدلمز .

هر آيك برنجى و اون بشنجى كونلرى چيقار ، علمى ، ادبى ، اقتصادى ، حرثى مجموعه‌در .

آرقاداش

بعضاً ، کون ئولورکن کیدرم اوکا :
دریندن درینه ایکلرکن آقشام
او اقده افقلر بویانیر قانه ؛
هر یرده بر روزکار کبی أسر غم !

باشیمی کوکسنه دایار ، دورورم ،
دردیمی دیکلرم بو آرقاداشك .
خولیادن خولیایه قایار دورورم ،
دیرمکه : « چارپیور قلبی بو طاشك ! »

أوت ، قلبی واردر ، حسسز صانمایك :
هم قلبی وار ، هم‌ده بیك بر دردی وار...
کرچه اونی اوقشار ضیاسی « آی » ك ؛
آه ، فقط ، باغرینی اویار دالغه‌لر !

دیزینك ئوستیدر بنم یرم‌ده ،
اورادن دالارم دکیزه ، آیه .
غملی وکیمسه‌سز ساعتلرمده
کوکلومه آرقاداش اولدی بو قایا !

بورغازآداسی : تموز ۹۲۷

خالده نصرت

جویلرمی دور ایدن طرف چمنزارین یاخود
مائی پروازیله قطع اولمش یشیل خارامیدر

سوزلریله سرورینی رفع ایدوب طبیعتك بو کوزللکلری قارشیسنده روحنك بوتون هیجانیله :

جنتی کورمش برآدم وار ایسه کلسون دیسون
طرحی آنك دخی بویله دلکش و رعنامیدر

ترانه‌سیله‌ده مفتونیته بر حدود چیزر .

نفعینك شو ادرنه غزلندن صوکرا یکده بویوك بر هوسله اوقونامیان برمنظومه‌سنده‌ده جلال‌زاده مصطفی چلبی :

نه شهر اول‌که مثال باغ جنت
بهشت عدنه دونمشدر نه منت
صولر کویا کوموشدن صفحه‌لردر
کنارنده چمنلر لوحه‌لردر
کنار طونجه صحرای مصلا [۱]
بهشت آنده روان آب مصفا
مریج ایرماغی بکزر سلسبیله
یاکوثر صویدر جاری سبیله

دیه ادرنه صولرینی کندی کوروشنه کوره توصیف ایدر .

باقی قالانه بو قبه‌ده بر خوش صدا ایمش

ادرنه : ۱ حزیران ۱۹۲۷

---

[۱] بو سرای اوواسنه «مصلا میدانی» دخی دینیلمشدر. الیوم خراب بردیوار ایله بعضی چشمه اثرلری مشهود اولان بو موقعده بر سجده‌کاه ایله آقار چشمه‌لر و مصلالر وار ایدی .

علوی اسیر

دوقتور صفیه سامی خانم افندی‌یه

ایچمده عشقمی یاقدم اسیر ایدنجه بنی ،
اوزاق دیارلره کیتدم اونوتمق اوزره سنی ..
امل ، امید دیله‌نیرکن آجیقلی روزکاردن ،
سنك خیالکی ایچدم غریب چنارلردن .
وهم صاچان کیجه‌لر قرده‌شمدی ، بختمدی ،
الم ، کدر ، آجی ، خسران هرایلده تختمدی ..
دوداقلرمده بوتون کون دولاشدی ساده آدك ..
دوکولدی قلبمه یاشلر .. فقط سن آکلامدك .
دیمك‌که روحکی یاد ایللر آلدی سینه‌سنه ؛
حزنلی یللری بکزه‌تمك ایسته‌دم سسکه !
صارنجه قلبمی هرآن اذاسی آیریلغك
دوغان کونشلری صاندم ایچمده بر یانغین !
بن آکلادم‌که یاشانماز جدا قالوب سندن ،
بو حاستا روحم آلیرمش حیاتی سینه‌کدن !
قارار‌دی نوری هلالك ، بولوطلر آچالدی ،
ایچمده قورتولو حسلر دوکوملنوب قالدی !
بوتون کدرلری طاتدم بو درلو فرقتله ،
وایسته‌دم‌که نهایت بو روحی کل قتله !
اونك ایچین ینه سودا که بن یاقینلاشدم ،
برآنده روحکه صوك بر امیدله یاقلاشدم .
دیلر یاشات ؛ دیلر ئولدیر ، دیلر هلاك ایله ،
سونن امیدمه آنجاق یاقیشلرك قبله ،
کولن یوزکسه مقدس کتابی دینمزك ..
اینانکه تاکری ویرر ای کوزل بو عشقه اذن !
سونومی روزکارك آلتنده بر دقیقه آتش ،
بهاده هرطوتوشان شی اولورمی سویله کونش ؟
سونرمی عشق بر آن شاعرك ، بیترمی خیال
اونك امیدنی شاید اریتسه ، ازسه ملال !
او بر خزینه ، کوکل : عشق ، آله‌ودفینه‌سیدر ،
بوکون حیاتی اولان شی یارن ویرانه‌سیدر !
او بر چوجوق کبی بعضاً قوشار ، کولر ، اوینار ،
دوشوندورر اونی بعضاً ستملی بر روزکار ،
دویار وهملی بر آرزو صولان امللردن ،
کدر یوانده تسلی ایچر کوزه‌للردن ،
ویر تبسم ایچین هاوا ، آی دیمز بکار !
کولر ، جهانی یاقارکن آله‌ولی شمشکلر ..
اونك ایچین کیجه کوندر ، ویرانه‌لر کلشن .
مدد اومار یاپا یالکز قالنجه قلبندن ،
دیلر هر ایلده آوونمق او بر قیزیل کلله ،
بچر حیاتی بوتون کون هوس ، تخیلله :
دوشوندورر اونی بعضاً بیاض ، کوزه‌ل بوتن ،
دوشر تردده اك صوك ، أرر ، بیتر معناً !
صولار یاقیشلری بعضاً اپسقه صاچلرده ،
فسون آرار کون أولورکن اوزاق یاماچلرده ،
یاشار خیالنی عشقك مخیل عمرنده ،
هلاك اولورده ، ووروله ، دیمزکه برکونده !
سروری ، نشئه‌سی ، لیلاسی ، روحی هجراندر ؛
اونك حیاتنه هر بر کوکلی حیراندر ..
ملاله قارشی کولومسر ، محیطی صارسه کیجه
یاشار شعرلرینك کولکه‌سنده سس‌سزجه !...

۲۵ حزیران ۹۲۷ **محمد مسیح**

موسیقی

آوروپا موسیقی عالملری
و
موسیقی استقبالمز

آوروپا موسیقی عالملرینك شرق صنعتلرینی هنوز بوتون اینجه‌لکریله آکلایه‌مادقلری دوغرودر . آنجاق أساس خطلرینی و خصوصیتلرینی مکملاً اوکره‌نه‌بیلمشلردرکه ، بو قادارده هربرینك تکامل سویه‌سی ، قیمتی ، الخ . ، حقنده جدی حکملر ویره‌بیلمه‌لرینه فضله‌سیله کافیدر . بناءً علیه ، غزته‌لریمزده آراصیرا چیقان موسیقی مقاله‌لرنده ، صلاحیت صاحبی بعضی موسیقی مستشرقلرینك « نه کبی بر پروغرام داخلنده چالیشیرسه‌ق عصریمزه لایق ملی بر موسیقی میدانه کتیره‌بیله‌جکمزه » دائر استشهاداً نقل ایدیلن بعضی فکرلری اهمیتله قارشیلانمغه لایقدرلر. ایچمزدن قوتلی یاراتیجیلر یه‌تیشوب‌ده دوغرودن دوغرویه أثر و قدرتلری ایله بالفعل ترقیمزك یولنی کوسترمه‌دن سویله‌نه‌جك بوتون سوزلر نظری مطالعه‌لردن عبارت قالمغه محکوم ایسه‌لرده ، ترقی یوللرینی آیدینلاتمق اعتباریله فائده‌دن بوسبوتون خالی‌ده دکیللردر . فقط ، مع الأسف ، غربلیلرك بوکبی مطالعه‌لرینی ایجابی وجهله آکلایامیورز : جمله‌سنی یا کندی ذهنیتلریمزه یاقلاشدیره‌رق ، ویا ساده‌جه کندی ذهنیتلریمزه اویغون کلن طرفلرینی دیکله‌یوب اوست طرفنی اهمال ایده‌رك آلیورز ؛ اساس فکرلر دائما مبهمیت اورتوسی آلتنده قاپالی قالیور .. ایچمزدن بری چیقیور ، برقاچ غربلی عالمك اولدقجه ضد مختلف قناعتلرینی هپ کندی کوروشنده‌کی وحدته دوغرو اکمکه چالیشیور ، و : « باقیکز ، آوروپالیلرده بنم کبی دوشونیورلر ، بناءً علیه حقیقتلر بلااستثنا بنم طرفمده‌در ! » دییور .. اوته‌دن باشقا بر ذات ایسه ، ینه عینی آوروپالی شاهدلره استناداً ، فقط بوسبوتون آیری بر نقطهٔ نظری هیچ مشکلات چکمه‌دن مدافعه ایده‌بیلیور ! بوکبی تناقضلر ، شاید التزامی دکیلسه‌لر ، فکرلرك تاریخنه اهمیت ویرمکه هنوز لایقیله آلیشه‌مایشمزدن ایلری کلمکده‌دزلر . بوکرنکی مقاله‌یی ایشته بو یولده‌کی دقته شایان بر ایکی تناقض مثالنه آییردق ...

شرق موسیقیسی حقنده تدقیقاتده بولنان آوروپالی موسیقیشناسلرك باشلیجه‌لرندن بری (بورغولت‌دوقودره) اولدیغنی مجموعه‌مزده دفعاتله یازمشدق. بوذات شرق موسیقیسنك مقام زنکینلکنی بوتون یازیلرنده آکلاته آکلاته بیتیره‌مه‌مش ، غرب موسیقیسنك‌ده بویله بر زنکینلکه دوغرو ترقی ایتمه‌سنی تمنیدن برآن خالی قالمامشدر . حتی بو یولده‌کی برانقلابده بالفعل عامل اولمق ایسته‌یه‌رك مملکتمزه کلدیکی زمان طوپلادیغی اوتوز روم

شرقیسنی آرمونیله‌یه‌رك پارسده باصدیرمشدی . دوقودره ، هنوز استانبولده ایکن، بك اوغلنده (قونستانتن زاپپاس) ك آچ یغی « زاپه‌یون » روم قیز مکتبنك کشاد رسمنده سویله‌نن (قادین سسی قوروسی ، صولو ، و درت أل پیانو) یه مخصوص اوچ پارچه بسته‌له‌مشدی‌که ، بونلردن‌ده بالخاصه « انسانی غیرتلره دعوت » اسمنی طاشیان برنجیسی « متزاید ایکیلی » اویونلریله فوق‌العاده دوشمشدر ..

دوقودره‌نك بو یولده‌کی نشریاتی آوروپالی موسیقیشناسلر نزدنده قسماً شدتلی برعلیهدارلق، قسماً‌ده فانته‌زی قبیلندن بر علاقه اویاندیردی . ازجمله ، مشهور منقدلردن (لوئی دوره‌ن) ك دوقودره‌یی شدتله اتهام و تنقید ایده‌ن یازیلری تأثیرینی کوسترمکده کجیکمدی . رومه‌ن، اسکی ، أولمش، بویوك شهرلرده خاطره و اعتیادلری کلیاً سیلنمش غاملری احیایه ، و غرب موسیقیسنك (تونال) ترق وجهه‌سنی قدیم (مودال)طرزه چویرمکه امکان بولنمدیغنی؛ متنوع غاملرله‌اولسه بر أثرك اوته‌سنده بریسنده کلوب کچیجی افاده رنکلری یاراتیله‌بیله‌جکنی ، بر رسامك پالتنده‌کی مختلف بویالر کبی نغمه ترکیبلرینه ایشیدله‌مش رنکلر ویرلکه یارایه‌جقلرینی آکلاتیر : اونجه ، غربك، ماژور و مینور اساسلرندن وازکچمه‌سنه امکان یوقدر . تنقید اوزوندر [۱] ...

دوقودره‌نك هم غربلیلری ، هم‌ده شرقلیلری تجدد یولنده مقام تنوعنده‌کی فائده‌لری کورمکه دعوت ایتمسی شرقلی موسیقیشناسلرجه مجهول قالمازدی. ایشك مؤسف طرفی، بوراده دوقودره‌نك چه‌یره‌ك سس ماده‌سی حقنده‌کی دوشونجه‌لرینی اکثریتله کورمه‌مزلکدن کلیشمزدر. دوقودره‌نك متنوع مقاملردن ـ داها دوغروسی (غام)لردن ـ بحث ایده‌رکن معدل غرب پرده مسلکنك محافظه‌سی لزومنده اصرار ایدیشنی دوشونمك چوغمزك ایشنه کلمز ... او دییورکه : « چه‌یره‌ك سسلی غامك برکون آرمونی ترکیبلرینه یکی افقلر آچماسی امکان داخلنده‌در (فرانسه‌ده موسیو پوپولو، و اسپانیاده موسیو ژوزه‌په‌ره‌نك بو یولده‌کی تشبثلرینی ذکر ایتمه‌دن کچمه‌یه‌لم). فقط یاریم پرده‌دن داها کوچوك بعدلرك محافظه‌سی اساسنه مستند تجدد، بزه، تطبیق امکانسز دکیلسه بیله ، دنمه‌سی شیمدیلك پك تهلکه‌لی برایش کبی کلیر. حسن صورتله اداره‌سی، صاغلام بریاراتیجیلق دهاسنه مربوط درین برعلمه محتاج‌در. تجدد، قوه‌دن فعله چیقدقدن‌صوکراده تعمیم وتطبیق خصوصنده واسع فداکارلقلره یول آچاجقدر. آیریجه خصوصی تحصیل آلتلری میدانه کتیریلمك احتیاجی ده‌باش کوستره‌جکدرکه، بونلرسز موفق اولمغه هیچ بر وجهله امکان یوقدر . ایکی درلو موسیقی تربیه‌سی ویرمك مجبوریتی حاصل اوله‌جقدر، چونکه یونانستان آوروپا صنعتنه‌قارشی یابانجی قاله‌ماز. ـ آوروپا موسیقیسنك ادخالنه‌امکان بولوندیغی تقدیرده، دیپاتونیك موسیقیدن استفاده ایدلمك نتیجه‌سی اوله‌رق اشبو تجددك کندی غایه‌سی علیهنه یورو یه‌جکنی کیم بیله‌بیلیر؟ مغلق و تماماً خصوصی بر نظریه ایله اوغراشمغه تشبثك موجب اوله‌جغی مشکلات قارشیسنده اکثریتك آوروپا موسیقیسنك ـ شیمدیکی حالیله ـ قوللرینه آتیلماسندن قورقوله‌بیلیر. بو تقدیرده ملی عنصرلرك ایچنده‌کی صاف و مبذول قسملرك ضیاعی نتیجه‌سنه معروض قالینه‌جقدر. » [۱] برکلمه‌ایله، دوقودره، شرقلیلره مختلف شرق غاملری اوزرنده، فقط معدل آوروپا سیستمی داخلنده چالیشمغی توصیه ایدییوردی.

غزته‌لریمزده چیقان بعض تأویللی یازیلره رغماً، سه‌ن‌سانس ، هانری کیتار ، ژول قومباریو کبی آوروپالی عالملر هپ بو معتدل یولك یولجیسی صاییلیرلر ... سه‌ن‌سانس ، فی‌الحقیقه استقبالده چه‌یره‌ك سسلرك رول اوینایه‌جقلری احتمالنی یازدی، فقط بو استقبالی قرقنجی عصر اوله‌رق کوسترمکی اونوتمدی ! موسیقیسنده آراصیرا باشقا باشقا ترتیبلرده شرق غاملری قوللانه‌رق آنجاق او یولده کنجلکه پیشوا اولدی .. هانری کیتار ایسه ، شرقلیلره کندی ملی مقاملرینی آرمونیزه ایتمکی توصیه ایدرکن معدل غرب مسلکندن غیری بر پرده مسلکی تصور بیله ایده‌مزدی ؛ چونکه ، بر أثرنده ، چه‌یره‌ك سسلری « عرب و ایران صنعتنه خاص ، تصرفی اخلال ایدیجی ، صنعتی سریع بر انقراضه دوغرو سوروکله‌ییجی » دیه توصیف ایتمشدر !..

ژول قومباریو ده ، (پولاق) اسمنده‌کی بر آلمان نظریاتجینك « هند، تورك و ژاپون لحنلرینك آهنکله‌نمسی » (۱۹۰۵ ، لایپچیغ) اسملی پك ضعیف بر أثرینی تنقید ایدرکن ، چه‌یره‌ك سسلی حاللریله شرق مقاملرینك آرمونیله‌نه‌میه‌جکنی شو واضح سطرلرله سویلر : « شرقلیلرك مسطرلری برقاچ اساس نقطه‌دن بزم مسطریمزدن پك فرقلی درلر: بعدلرك اولچولری بربرلرینك عینی دکیلدرکه ، بوندن بر آوروپالی قولاغنه فالصو کله‌جك لحن توالیلری حاصل اولور و بزم آکلادیغمز معناده آرمونی‌یی امکانسز قیلارلر . ویللوتو، برعصر اول مصرده بو مسلك فرقلرینی طانیمغه مجبور قالمشدی. روته‌ردام‌لی بر موسیقیشناس ، موسیو پولاق ، اخیراً هند، تورك ، ژاپون لحنلرینی آرمونیله‌مکی تجربه ایتمشدر ؛ فقط ، أله آلدیغی لحنلره قارشی علی‌الاکثر شدت کوسترمك مجبوریتنده قالمشدر .»[۲] حتی بو سطرلرك یازلمسندن برایکی سنه اول قومباریو ایله پولاق آراسنده ، دیکر برایکی شخصیتك‌ده مداخله‌سی ایله ، (ره‌وو موزیقال) مجموعه‌سنده مذکور آرمونی کتابی مناسبتیله چوق معنیدار برده مناقشه اوزایوب کیتمشدی ...

صلاحیت صاحبی آوروپا موسیقیشناسلری آراسنده دوقودره‌نك قناعتلرینك برمکتب حالنده الآن یاشادیغنی کورویورز .

ازجمله، ۱۹۰۰ ده دوقودره‌نك وفاتیله یرینه پارس قونسرواتوارینك تاریخ معلملکنه کچن والآن بو موقعنی محافظه ایتمکده بولنان استاد (موریس ئه‌مانوئه‌ل)، سلفنك یولنه شدتله صادق قالمشدر. لاوینیاق موسیقی قاموسنده‌کی یونان موسیقیسی مونوغرافیسنده دییورکه: «عصریمزك موسیقیشناسلری حقلی بر یکیلك احتیاجیله داها آز (تونال) بر موسیقی‌یه ، و داها واسع بر ایقاع یولنه دوغرو آشکار بر تمایل کوسترمکده‌درلر . (یونان موسیقیسنك ، پله‌ن‌شانك وخلق شرقیسی‌نك عرض ایتدیکی مقام و ایقاع تظاهرلری ایله علاقه‌دار اولمق زمانی آرتق کلمشدر) دیه‌ن بورغولت دوقودره، قونسرواتوارده اوتوز سنه مدتله هپ بو مسلکی وعظ و نصیحت ایتدی و یازدی . (ژه‌وائه‌ر) ایله (بورغولت)ك طلبه‌سی اولان بن‌ده، اونلرك تمنیلرینه اشتراك و فعلی غیرتلرینه التحاق ایتمکده‌یم.» [صحیفه ۳۸۰، جلد ۱] فی‌الحقیقه، ئه‌مانوئه‌ل، شرق غاملری ایله بسته‌لنمش بعض شرق لحنلرینی آهنکله‌مك تجربه‌لری یاپمشدر. (دوران)مطبعه‌سنده باصدیردیغی « کمان و پیانو ایچون روم خلق شرقیلری اوزرینه برسوویت»اسملی أثری جداً نفیس‌در[۱]. بسته‌کارك مقدمه‌ده‌کی افاده‌سنه کوره، « بو پارچه‌لرك همان جمله‌سی هوبه‌ر په‌رنونك ساقیزده‌کی علمی مأموریتی (۱۸۹۸) راپورینی وجوده کتیره‌ن پك قیمتدار مجموعه‌سندن آلینمشلردر.» هوبه‌ر په‌رنو، الیوم پارسك (جاری شرق لسانلری مکتبی)نده یونانجه معلمی‌در . مذکور هیئت ازمیره کلدیکی تاریخده ازمیر فرانسز پوسته‌لری مدیریتنی موسیو بوره‌ل ایفا ایتمکده اولدیغی ایچون ، اوغلی ، موسیقی استادی و محترم خوجامز موسیو اوژه‌ن بوره‌ل‌ده اوراده ایمش . کنجلکنه عائد بر خاطره اوله‌رق هیئتك فونوغراف صندقلرینك کومرکدن ناصل و بیك مشکلاتله کچیریلدیکنی آکلاتیر . طوپلانان شرقیلر ، ایلك دفعه پارس قونسرواتواری مأذونلرندن والیوم اسقولاقانتورومده آرمونی وقونترپوآن معلمی بولنان بسته‌کار (پول لوفله‌م) طرفندن نوطه‌یه آلینمشدی [۲] ...

---

[۱] Louis de Romain .- Essais. de Critique Musicale, Pari s, 1890

[۱] Etudes sur la musique ecclesiastique grecque, 1877,P.71.

[۲] Combarieu, La musique et la magie, p. 177, 1906.

[۱] Maurice Emmanuel..Suite sur des airs populaires Grecs(1907)

[۲] قیمتلری حقنده فکر آلمق ایچون رؤف یکتا بکك قناعتلرینه مراجعت: دارالالحانك خلق شرقیلری کلیاتی ، ایکنجی دفتر.

(راوه‌ل)ك ده بو شرقیلر اوزرنده آرمونی تجربه‌لری یاپدیغنی أولجه یازمشدق . .

خلاصه، م. ئه‌مانوئه‌ل، شرق غامه‌لرینك ترقی‌یی مانع اولمدیغنه ، بالعکس یکی بر زنکینلك منبعی تشکیل ایده‌بیله‌جکلرینه قانعدر . بونکله برابر عصرمز صنعتنك داها اوزون مدت (اعتدال) اساسنه بویون أکه‌جکنه‌ده اینانیر . « موسیقی لسانتك تاریخی » اسملی ایکی جلدلك مشهور اثرینك عصرمز حرکتلرینه عائد قسمنده دییورکه : « آنارمونی ، حفری مناسبله [= هوموتونی]، اعتدال اصولنك ضروری بر متممی ، و زمانمز صنعتنك شرائطی داخلنده اونك قادار فائده‌لی‌در، — غایت أیی تربیه کورمش بر قولاق ایچون ایسه آز تطمین ایدیجی اولمسنه رغماً ... اوقادارکه ، مملکتمزده امثالی نادر کورولن – و آهنکی وتام بر بویوك اوچلونك قولاقده نه‌کبی بر ذوق اویاندیراجغنی بیلن – قورشه‌فلرندن بری ، اك کوزه‌ل اورکسترلرك مجتمعاً چالیشملرینی ایشیدنجه حقیقی بر قولاق صیقینتیسی دویمقده‌در .

بوکبی اختلافلردن اجتناب امکانسزمیدر ؟ عجبا حقیقةً داها واضح بر نظامه دوغرو کیدلمکده‌میدر؟ اکر، پولیفونی، کندی واسطه‌لرینی بوندن بویله‌ده اغضابه مجبور بر وضعیتده قالمش اولسایدی جواب منفی اولوردی : پولیفونی آنجاق نهایت درجه‌ده‌کی بر (اعتدال) حالیله یاشار، یاشایابیلیر.»[١]

ایلك قوتی (بورغولت دوقودره) دن آلان فرانسزلرك ، خلق شرقیلرینی آرمونیزه ایتمك خصوصنده یاریم عصر ظرفنده نه بویوك بر غیرت صرف ایتدکلرینی آکلامق ایچون لاوینیاق قاموسنك (ایکنجی قسم ، برنجی جلد) ی‌نك ١٣٣ نجی ومتعاقب صحیفه‌لرینی اوقومق کافی‌در . بو غیرتلر آراسنده بزی متنبه ایده‌جك نتیجه‌لره وارانلر بیله اولویور . مثلا ، قونسرواتوار معلملرندن « اوغوست شاپیوس » ك یازدیغی بر « شرق غامی اوزرینه پیانو سوویتی » قولاغمزده نه‌ طاتلی هیجانلر اویاندیره‌بیله‌جك بر أثردر.. اسقولا قانتوروملیلرده پك نفیس تجربه‌لر یاپدیلر: وه‌نسان ده‌ندی، ژورژ مارتی، ئه‌نست ره‌یه‌ر، شارل بورد، ژولیه‌ن تیه‌رسو طرفلرندن آهنکله‌نن ارمنی شرقیلرینی بو میانده خاطرلاته‌لم . بونلردن مثلا بویاجیان اسمنده‌کی بر ارمنی طرفندن فی تاریخنده ویریلوب تیه‌رسونك آرمونیله‌دیکی « **جان کلم** ! » پارچاسنی دیکله‌رکن آدی قادار منشأنك ارمنیلکنده ده شبهه ایده‌رز؛ جمله‌سی اودرجه‌ده کوزه‌ل آناطولی آغزلریدر [٢] بوتون بو تجربه‌لری ایله آوروپالیلر بزه اك عملی وچیقار ترقی یولنی کوسترمش اولمیورلرمی؟.

خلق ادبیاتنده نمونه‌لر.

قارشیده دوران سنسك
زلفنی بوران سنسك
بکا جلاد کار ایتمز
بوینمی ووران سنسك

§

دودیی دوزده کوردم
طوپ کاکل یوزده کوردم
اون ایکی کلین سودم
جلوه‌یی قیزده کوردم

§

سیاه صاچی اورمزلر
سنی بکا ویرمزلر
کل افندم قاچالم
قارانلقدر کورمزلر

§

او بنی ، آه او بنی
کاکل اورتمش او بنی
بن یاریمی اونوتمام
اونوتساده او بنی

نتیجه‌یه کله‌لم: صلاحیت صاحبی آوروپالیلرك، موسیقی‌یه یکی بر نیم (مودال) ترقی وجهه‌سی ویره‌ك ایسترکن ، چه‌یره‌ك سسلره قارشی متردد داوراندقلری واضحاً آکلاشیلیور. واقعا آوروپاده چه‌یره‌ك سسلری مدافعه ایدن بزمرده واردر؛ فقط ، اونلری ، بورایه قادار اسملری کچن بویوك شخصیتلرله قاریشدیرمقدن واز کچمه‌لی‌یز . بورغولت دوقودره مکتبی سالکلرینك چه‌یره‌ك سسلره قارشی متردد داورانمالرینك سببی نه‌در ؟ بو سؤالك جوابنی آکلایه‌بیلمك ایچون چه‌یره‌ك سس موضوعنك آوروپا موسیقی تاریخی ایچنده باشندن کلوب کچنلری بیلمك لازمدر . کله‌جك مقاله‌ده ایشته بو جهتی تثبیته چالیشاجغز .

باقرکوی : ١٤ تموز ٩٢٧
میخال زاده

محمود راغب

قیمتلی بر صنعتكارك ئولومی دولاییسیله

نیچین ئولویورلر ؟ ... و نیچین ، دائما ، ئولمه‌مسی لازم کلنلر ئولویور ؟ ...

أجل ، نه‌دن هر زمان أك سه‌وکیلی‌یه ، أك قیمتلی‌یه واك فایدالی‌یه مسلط ؟ ...

مرحوم عمر ناجینك وقتسز ئولومیله یانان شاعر :

فرداولسه یانمازدم، بر فرد دکیلدی ،
ملتك شاهلانمش ایمانیدی او !

دیمشدی. فی الحقیقه بر « فرد » نه‌قادار عزیز اولورسه اولسون ، ئولومنك آجیسی، نهایت ، دوشدیکی یری یاقان بر آتشدر . فقط بویوك آدملرك ئولومی بویله‌می ؟ . . بن ، بویوك انسانلرك ئولومنی ، بر یانغینه بکزه‌تیرم ؛ ئویله بر یانغین که، بوتون بر ملتك، حتی بعضاً بوتون انسانیت عالمنك کوکسی اوزرنده دال بوداق صالار ...

رسام عونی لیفیژ ، ضیاعیله تورکك باغرنده یانغینلر قوپاران بویوك انسانلردن بری ایدی .

تورك ملتی ، عونی لیفیژله، هرصورتله اندر یتیشه‌بیلن بر چوجوغنی؛ صنعت عالمی‌ده چوق قیمتلی بر عضوینی قایب ایتدی . ودنیامزدن ، مع الأسف صوك سنه‌لرده ئورنکی کورولمه‌مکه باشلایان ، بر « مکمل انسان » ی اکسیلدی ...

اونی بن، آز زمانده چوق أیی طانیمشدم: صمیمیتی، وفاسی، امثالسز نزاکتیله مستثنا بر انساندی . بوتون حیاتمده ، اونك قادار نازك بر انسان داها طانیمادم ...

مملکت ، بلکه ییللردن صوکرا عونی لیفیژ عیارنده بر صنعتکار یتیشدیریر ؛ بونی امید ایده‌لم . فقط او عیارده بر انسان داها عجبا یتیشه‌جکمی ؟ ..

بورغاز آداسی : تموز ١٩٢٧

خالده نصرت

---

[١] **Mauricc** Emmanuel. Histoire de la langue musicale, 1911 p.533.

[٢] تورك لحنلرینی آرمونیله‌مك حقنده‌کی تفرقه‌مزده داها فائده‌لی معلومات واردر : ملی مجموعه ، نومرو ٧٣ الی ٧٦ ؛ ١٩٢٦ .